

Kadernota 2025

Juli 2024

Hoogheemraadschap van
Delfland

Inhoud

1 Inleiding	3
2 Samenvatting	4
3 Inhoudelijk perspectief.....	6
3.1 Water & Bodem Sturend in ruimtelijke ordening	6
3.2 Waterveiligheid.....	7
3.3 Waterkwaliteit	7
3.4 Waterkwantiteit en Klimaatadaptatie	8
3.5 Waterketen & Circulariteit	8
3.6 Organisatie & Bedrijfsvoering.....	10
3.7 Risico's en onzekerheden	11
4 Financieel Perspectief	13
4.1 Financiële uitgangspunten	13
4.2 Nadere uitwerking financieel kader	13
4.3 Financieel meerjarenbeeld	17

Uitzicht op het Brielse Meer

1 Inleiding

In de Kadernota 2025, de eerste in deze bestuursperiode, kijken we vooruit naar de komende jaren. De basis hiervoor ligt in de ambities van Delfland. Deze zijn vastgelegd in het Waterbeheerprogramma 2021-2027 (WBP6) en het Coalitieakkoord 2023-2027 (*Water voor Mens en Natuur. Een Trendbreuk in Waterbeheer.*) Daarnaast bouwt de Kadernota 2025 voort op de Begroting 2024, die de VV in november 2023 heeft vastgesteld. Om precies te zijn geeft de Kadernota 2025 alleen de wijzigingen weer ten opzichte van de Begroting 2024 en de Meerjarenraming 2025-2028.

De Kadernota 2025 bevat na de inleiding en de samenvatting twee hoofdstukken. In hoofdstuk 3 'Inhoudelijk Perspectief' staan de inhoudelijke ontwikkelingen die wij op ons af zien komen. In hoofdstuk 4 'Financieel Perspectief' staat een actueel overzicht van de financiële stand van zaken. Deze twee hoofdstukken vormen het kader bij de opstelling van de Begroting 2025 en Meerjarenraming 2026-2029. Hoofdstuk 2 is een samenvatting en inhoudelijke inleiding van de Kadernota 2025.

2 Samenvatting

De basis voor de Kadernota 2025 is het coalitieakkoord met de twee inhoudelijke speerpunten: het verbeteren van de waterkwaliteit en het inspelen op klimaatverandering. Ook bevat het coalitieakkoord uitgangspunten die betrekking hebben op de financiën van Delfland.

Drie knoppen en drie lijnen

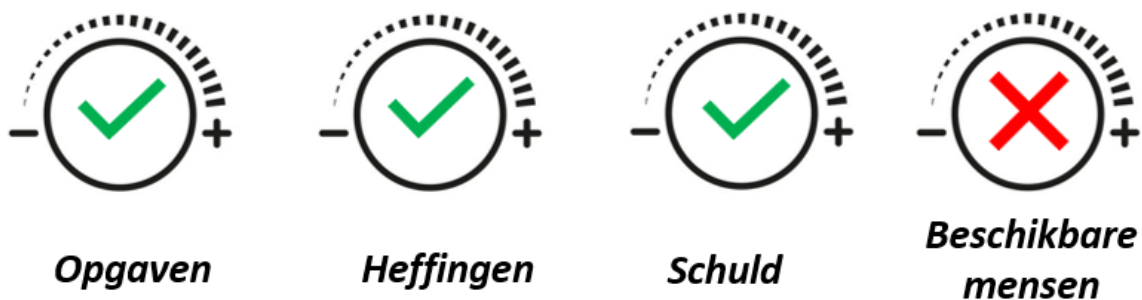
Bij de totstandkoming van de Kadernota 2025 hebben we verkend welke ontwikkelingen we op ons af zien komen en hebben we de gevolgen/effecten daarvan voor Delfland in kaart gebracht. De meeste van deze ontwikkelingen waren al eerder bekend (denk aan klimaatverandering, Water & Bodem Sturend, waterkwaliteit, digitale transformatie, einde contract met Delfluent Services). In deze kadernota hebben we een inschatting gemaakt wat deze ontwikkelingen in de komende vijf tot tien jaar, en in het bijzonder in de huidige bestuursperiode voor Delfland betekenen. Dat betekent dat we dit waar mogelijk hebben uitgewerkt in de gevolgen voor de organisatie en de financiën. Voor de financiën zijn in het coalitieakkoord twee afspraken gemaakt. Ten eerste geeft het coalitieakkoord aan dat we hiervoor met drie knoppen werken: Opgaven, Heffingen en Schuld. Ten tweede zoeken we voor de dekking van de kosten van eventuele nieuwe activiteiten langs de volgende drie lijnen:¹

1. Ombuigen: 'Nieuw voor oud', temporiseren, externe inkomsten, leges, etc.
2. Anders Werken: innovatie, efficiency, samenwerking, etc.
3. Heffingen bijstellen.

De vierde knop

Om onze taken te kunnen uitvoeren, inclusief de toekomstige ontwikkelingen en nieuwe ambities wordt een 'vierde knop' steeds belangrijker: de beschikbaarheid van mensen. De mate waarin we zelf invloed op deze knop hebben, is veranderd. Waar het vroeger eenvoudig was om zo nodig extra personeel te vinden, is dat door de krapte op de arbeidsmarkt nu en in de toekomst veel lastiger, zeker gezien de toenemende uitstroom door pensionering in het komende decennium.

Als we door de oogbaren heen tien jaar vooruitkijken, zet dat ons voor een grote uitdaging, waarbij krapte de ambitie beïnvloedt.

De Vierde Knop: Beschikbare mensen

We werken er continu aan om ons personeels- en wervingsbeleid zo modern en aantrekkelijk mogelijk te krijgen. Door medewerkers te binden en te boeien zijn we een aantrekkelijke werkgever. Daarnaast is onze organisatie de afgelopen jaren gegroeid door toegenomen

¹ 'Water voor Mens en Natuur. Een Trendbreuk in Waterbeheer. Coalitieakkoord 2023-2027', pagina 32.

opgaven, zoals digitale veiligheid. Vanuit deze constatering groeit het besef, dat we op een andere manier moeten gaan denken en werken.

Financieel Perspectief

Ter voorbereiding op de Begroting 2025 hebben we in kaart gebracht hoe het staat met de financiën van Delfland. Hoe ontwikkelen die zich als we hetzelfde willen blijven doen wat we nu doen? De prijzen en lonen stijgen over het algemeen als gevolg van de inflatie.

Tegelijkertijd dalen de energieprijzen weer. Die waren grotendeels de oorzaak van de extreme inflatie de afgelopen twee jaar. Dit heeft gevolgen voor onze begroting. Als we alle plussen en minnen tegenover elkaar zetten en scherpe (en soms lastige) keuzes maken, verwachten we met de uitgangspunten uit het Coalitieakkoord en eerder gemaakte afspraken met de VV een sluitende begroting te kunnen opleveren, waarin we voor zover we dat nu kunnen overzien een bescheiden tariefstijging denken voor te stellen die in lijn is met een gemiddelde inflatie.

Doorlopende ontwikkeling van de organisatie

Vanuit alles wat we hiervoor hebben beschreven komen we tot de slotsom, dat we ook door moeten gaan met het maken van (bestuurlijke) keuzes en het anders organiseren van ons werk. We moeten zo nodig keuzes blijven maken ('nieuw voor oud') en ons werk anders en slimmer organiseren, zodat we niet steeds op zoek hoeven naar nieuwe medewerkers, die lastig te vinden zijn.

3 Inhoudelijk perspectief

Delfland staat midden in de samenleving. Maatschappelijke ontwikkelingen houden zich niet aan de grenzen van ons werkgebied. Denk aan droogte, de pandemie van Covid of de exploderende energieprijzen door de oorlog in Oekraïne. En of het van dichtbij of ver komt, het raakt direct al ons werk, van de dagelijks terugkerende werkzaamheden tot en met eenmalige grote projecten.

Delfland is een flexibele en veerkrachtige organisatie, die met de tijd mee gaat om de taken te kunnen blijven uitvoeren. Elke verandering vraagt in- en aanpassing aan het kader van bestaande kennis en ervaring binnen onze organisatie die we tegelijkertijd koesteren. Oftewel: het nieuwe en het oude met elkaar in balans brengen.

Voor de eerste kadernota van deze bestuursperiode² hebben we voor de inhoudelijke ontwikkelingen inschattingen gemaakt wat die precies voor Delfland betekenen. In dit hoofdstuk beschrijven we in vogelvlucht deze ontwikkelingen en de gevolgen daarvan voor de dit najaar op te stellen Begroting 2025. Voor de overzichtelijkheid hebben we ze zo ingedeeld, dat de inhoudelijke hoofdstukken van de begroting herkenbaar zijn.

3.1 Water & Bodem Sturend in ruimtelijke ordening

Nederland ondergaat de komende decennia verschillende veranderingen, die van invloed zijn op de inrichting van de ruimte, terwijl die schaars is. Een paar voorbeelden die het werk van waterschappen raken: grootschalige woningbouw, energietransitie, mobiliteit, natuurherstel, klimaatverandering (natter, droger), zeespiegelstijging en de landbouwtransitie.

Water en bodem zijn sturend bij de inrichting van ons land. Dit principe heeft de rijksoverheid inmiddels uitgewerkt in richtinggevende keuzes en verscheidene beleidsinstrumenten.³ Hieruit wordt duidelijk, dat in sommige delen van het land bebouwing niet gewenst is, bijvoorbeeld vanwege mogelijke overstromingen in het rivierengebied. In de meeste delen van het land zijn ruimtelijke ontwikkelingen onder voorwaarden mogelijk, bijvoorbeeld door het nemen van klimaatadaptieve maatregelen. In ons dichtbevolkte gebied moeten we onder andere kijken of we meer ruimte kunnen vinden voor waterberging en is meer ruimte nodig voor de versterking van de primaire waterkeringen op termijn. Ook de beschikbaarheid van zoetwater staat in toenemende mate onder druk en als beheerder van het oppervlaktewater hebben we ook daar nadrukkelijk mee te maken.

De provincie en gemeenten zijn bevoegd gezag in de ruimtelijke ordening. De waterschappen hebben hier een adviserende en toetsende rol. Delfland pakt de rol van aanjager en waterexpert die samen met alle belanghebbende partijen actief werkt aan de ruimtelijke inrichting van ons beheergebied. Want het is een gedeelde verantwoordelijkheid. Dit doen we al heel lang in verschillende ruimtelijke processen in het gebied. Water & Bodem Sturend genereert als vliegwielen hernieuwde aandacht voor het waterbelang en versterkt onze inzet.

Delfland volgt en beïnvloedt de ontwikkelingen rond Water & Bodem Sturend en stelt hiervoor een agenda op. De werkwijze van Delfland wijzigt als gevolg van deze ontwikkelingen. De waterschappen moeten nog sterker dan nu bewaken, dat de algemene waterbelangen randvoorwaardelijk zijn in ruimtelijke ordeningsprocessen. We volgen de ontwikkelingen op de voet samen met andere waterschappen, andere overheden en de Unie van Waterschappen. Op sommige terreinen pleiten we voor heldere, waar nodig wettelijke regels. Dat verschaft

² In verkiezingsjaren maakt Delfland geen kadernota.

³ De [brief van de minister over Water & Bodem Sturend](#) dateert van 25-11-2022. Op 11 april 2024 heeft hij het [Afwegingskader klimaatadaptieve gebouwde omgeving](#) gelanceerd.

duidelijkheid voor alle partijen in ruimtelijke projecten en tegelijkertijd blijft ruimte voor maatwerk mogelijk.

In die gevallen waar maatwerk nodig of gewenst is gaan wij voor specifieke gebieden de Watervisie nader uitwerken. De laatste jaren neemt het aantal complexe plannen toe. De complexiteit wordt veroorzaakt door meerdere belangen, die elkaar soms uitsluiten of moeilijk samengaan. Dit vraagt lokale kennis en specifieke expertise bij onze medewerkers om maatwerk te creëren. De grote toename van huishoudens en bedrijven vraagt veel van de capaciteit van de waterketen, van het leveren van voldoende drinkwater tot het zuiveren van het rioolwater. De Watervisie die Delfland in het kader van de Omgevingswet heeft opgesteld helpt ons in de lastige discussies rond ruimtelijke ordening, maar soms is specifiekere gebiedsuitwerking noodzakelijk.

Delfland participeert actief in de processen rond Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en ZH-PLG⁴. Sinds 2022 werkt het Rijk aan het (NPLG). Dit was eerst bedoeld om te werken aan natuurherstel (stikstof), milieu (broeikasgassen) en waterkwaliteit; het bevat nu ook afspraken omtrent wateroverlast en biodiversiteit. De uitwerking van het NPLG vindt per provincie plaats. De waterschappen in Zuid-Holland zijn vanwege alle onderwerpen nauw bij het ZH-PLG betrokken. Dus ook Delfland is hier (pro)actief mee aan de slag. Belangrijk daarbij zijn gebiedsgerichte uitwerkingen, waarin het algemene beleid echt invulling krijgt. Bijvoorbeeld op de schaal van het glastuingebied of het veenweidegebied in het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland en soms op het niveau van een of meer polders. Het NPLG draagt bij aan het bereiken van de waterkwaliteitsdoelen in 2027 van de KRW (zie 3.3).

3.2 Waterveiligheid

We zoeken naar nieuwe en innovatieve werkwijzen (bij onszelf en de aannemers met wie we werken) om besluitvormings- en uitvoeringsprocessen te versnellen met als doel de productie te verhogen, bijvoorbeeld door delen van het interne proces uit te besteden.

Klimaatverandering leidt tot nieuwe vraagstukken rond waterveiligheid in ons gebied. De keringen die ons beschermen tegen het water moeten we op orde houden onder veranderende omstandigheden. Om ook in de toekomst te blijven voldoen aan de vastgestelde normen voor onze regionale keringen (vastgelegd in de provinciale verordening)⁵ moet het tempo de komende jaren bij ons uitvoeringsprogramma voor versterking van de waterkeringen omhoog. Ter illustratie: 120 km regionale keringen en 70 km polderkades voldoen niet aan de norm en dat is ongeveer twee keer zoveel als we vorig jaar in beeld hadden. Met name bij keringen waar wegen of fietspaden op liggen zien we kansen om dit gelijktijdig met reguliere werkzaamheden (van provincie of gemeente) te laten plaatsvinden. Dit zijn complexe processen, omdat er veel belanghebbenden bij betrokken zijn. Daarnaast speelt het gebrek aan voldoende personeel bij alle betrokken partijen ons parten.

3.3 Waterkwaliteit

Het verbeteren van de waterkwaliteit is één van de speerpunten van de huidige coalitie. Eind 2027 moeten de vastgestelde normen volgens de Kaderrichtlijn Water zijn bereikt. De kaderrichtlijn is niet onze enige drijfveer: we willen sowieso een goede waterkwaliteit in ons hele beheergebied.

Volgens afspraak uit het Coalitieakkoord zetten wij voor waterkwaliteit extra bedragen in (maximaal € 8 miljoen extra investeringen; € 3 miljoen p.j. exploitatie). In de Begroting 2024

⁴ ZH-PLG is de uitwerking van het NPLG in de provincie Zuid-Holland.

⁵ De ambitie (WBP6) is dat in 2030 95% van de regionale keringen en 90% van de polderkades aan de norm voldoen.

zijn de genoemde investeringen nog niet opgenomen; de exploitatie is wel verhoogd. Dit geld gebruiken wij o.a. voor intensievere handhaving (risicogestuurde aanpak) in het glastuinbouwgebied, meer bewustzijn bij belanghebbende partijen en ingezetenen, meer natuurvriendelijke oevers en meer afspraken met gemeenten rond lokaal water.

We gaan onze baggeractiviteiten intensiveren en inzetten voor waterkwaliteit. De VV heeft over baggeren onlangs een beleidsnotitie vastgesteld. Er komen verschillende maatregelen naar voren. Allereerst het (op een andere manier) baggeren met als doel de waterkwaliteit te verbeteren. Daarnaast gaan we kijken waar saneren van sterk verontreinigde locaties, bijvoorbeeld met PFOS, noodzakelijk is. Dit betekent een intensivering van de baggeractiviteiten en daardoor meer inzet van menskracht en middelen. We streven daarbij meteen naar schaalvoordelen voor ál ons baggerwerk. Daarmee leidt deze aanpak op de langere termijn tot efficiencyvoordelen. Voor de korte termijn dekken we het baggeren voor waterkwaliteit voor een beperkt deel uit de extra middelen voor waterkwaliteit van het coalitieakkoord en waar nodig uit 'Nieuw voor Oud'.

We bereiden ons voor op de risico's die het mogelijk niet halen van de KRW-normen in 2027 met zich meebrengt. Met gemeenten, provincie en andere waterschappen brengen wij de verschillende (juridische) risico's (boetes, rechtszaken enz.) in beeld. Dat moet enerzijds het bewustzijn bij álle partners vergroten om keihard verder te werken aan betere waterkwaliteit en anderzijds geeft het ons inzicht in de (juridische) situatie die kan ontstaan en welke mogelijkheden we hebben om daarmee om te gaan.

3.4 Waterkwantiteit en Klimaatadaptatie

Dit hoofdstuk gaat in op onze bijdrage aan het aanpassen aan het veranderend klimaat (adaptatie). In 3.5 gaat het over het voorkomen ervan door duurzaam beleid (mitigatie).

Wij stellen een strategie zoetwater en droogte op. Droge jaren komen steeds vaker voor, waardoor onze zoetwatervoorziening kwetsbaar is. Dit leidt tot verschillende activiteiten. Een voorbeeld is het tegengaan van zoutindringing, zoals vooral speelt bij de aanpassing van Parksluizen. Wij blijven hier nauw bij betrokken. Rotterdam is eigenaar hiervan en het tijdstip van de werkzaamheden is nog onbekend. Dat geldt ook voor de hoogte van de bijdrage, die Delfland erin steekt vanuit het zoetwaterbelang.

Vanuit het directe en meervoudige belang van Delfland kijken we naar hoe we kunnen bijdragen om de hemelwateraanpak te vergroten en te versnellen. Tegenover droogte staan intensievere hoosbuien die voor grote hoeveelheden regenwater in korte tijd in ons laaggelegen gebied zorgen. We zoeken naar meer ruimte voor noodoverloopgebieden in ruimtelijke plannen. Ook stimuleren we zoveel mogelijk manieren om hemelwater vast te houden in de omgeving waar het valt (en daarmee in tijden van langdurige en veel regenval dit buiten het riool en buiten het oppervlaktewatersysteem te houden). Samen met gemeenten werken we aan de implementatie van toekomstbestendige wateroverlastplannen gericht op het vergroten van de capaciteit van ons watersysteem.

Wij streven naar verdubbeling van het aantal deelnemers aan Rainlevelr. Deze aanpak is in het dichtbebouwde gebied van de glastuinbouw een haalbaar en goedkoop alternatief voor het aanleggen van waterbergingen.

3.5 Waterketen & Circulariteit

Waterketen

De komende jaren staan er grote veranderingen op stapel voor de waterketen. Bij de volgende ontwikkelingen heeft Delfland een belang. Drinkwaterbedrijven proberen de vraag

naar drinkwater te verminderen en ze zoeken nieuwe bronnen. Gemeenten werken aan meer afkoppeling van het riool en minder riooloverstorten.

Wij volgen de discussie over indirecte lozingen op de voet en brengen zodra meer bekend is in beeld wat dit precies betekent voor Delfland. Op landelijk niveau heeft de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) geopperd om de taak van indirecte lozingen⁶ over te dragen aan de waterschappen. Op landelijk niveau brengen de Unie en VNG de consequenties in beeld. De verwachting is dat deze taak binnen enkele jaren bij Delfland terechtkomt.

Wij werken een voorstel uit voor de toekomst van de Individuele Behandeling van Afvalwater (IBA's)⁷. In 2025 en 2028 lopen de onderhoudscontracten die wij hiervoor 20 jaar geleden hebben gesloten met gemeenten af. Delfland wil zoveel mogelijk IBA's overbodig maken door aansluiting op het rioolsysteem.

Wij blijven ons voorbereiden, zowel inhoudelijk als financieel, op de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater (ERSA), die inmiddels definitief is. Het Rijk vertaalt deze de komende jaren in landelijke wetten en regels. Dat dit grote gevolgen heeft voor de bedrijfsvoering met daaraan gekoppeld grote investeringen stond al vast en hebben wij daarom in het Coalitieakkoord en de Begroting 2024 specifiek benoemd.

Wij blijven via het Innovatiefonds investeren in de techniek met korrelslib (HARKOS). Delfland werkt al enkele jaren met verschillende partners aan deze innovatieve werkwijze. Die heeft zich op kleine schaal bewezen en nu volgt de schaalessprong door het op een echte (relatief kleine) zuivering bij Brabantse Delta te testen. Bij bewezen succes kan dit tot ruimtebesparing op onze AWZI's leiden.

Wij maken een plan over hoe we werken richting het einde van het PPS-contract met Delfluent Services in 2033. Ongeacht voor welke vorm wij in de toekomst kiezen, moeten we volgens het huidige contract hiervoor als eerste een Final Maintenance Plan in 2027 met elkaar vaststellen. Dit is een complexe en unieke opgave, waar we tijdig mee starten. De kans is reëel, dat we hiervoor extra formatie en gespecialiseerde kennis van buiten moeten inhuren met evenredige extra kosten.

Duurzaam & Circulair

Via het programma Duurzaam Circulair streven we naar zoveel mogelijk hergebruik van energie en grondstoffen. We verwarmen bijvoorbeeld zwembad De Blinkert in Den Haag met warmte uit afvalwater en we gebruiken bagger als cementvervanger in beton.⁸ Het beleid om Delfland zo duurzaam mogelijk te maken draagt bij aan het verminderen van klimaatverandering en leidt uiteindelijk tot lagere kosten, zeker bij hoge prijzen van energie en grondstoffen.

Wij verantwoorden ons over energieneutraal in 2025 via de Klimaatmonitor. We maken afspraken rond het onderhoud en beheer van zonneparken. En we kijken hoe we de installaties van de Harnaschpolder en Houtrust kunnen verduurzamen, zodat het energieverbruik drastisch omlaag kan. Deze investeringen staan niet in onze overeenkomst

⁶ Een indirecte lozing is een lozing die niet direct op het oppervlaktewater uitkomt, maar wordt geloosd via een bedrijfsriolering of ander tussenliggend (zuiverings)werk van een derde. Indirecte lozingen vallen onder bevoegd gezag van gemeenten en zijn ondergebracht bij omgevingsdiensten. Delfland heeft een adviserende rol op vergunningen die worden verleend.

⁷ IBA's zijn ingezet voor huizen en bedrijven waar geen rioolaansluiting is. Dit zijn meestal septic tanks. In ons gebied zijn er nog ruim 200.

⁸ De VV heeft een [informatieve brief ontvangen met een overzicht van welke grondstoffen Delfland terugwint uit afvalwater](#).

met Delfluent, maar hebben grote impact op onze duurzaamheidsambitie en kosten. Deze investeringen verdienen zich daardoor op termijn terug.

We werken de komende tijd uit wat de intentie om in 2035 klimaatneutraal te zijn betekent voor Delfland, wat tot een investeringsvoorstel voor de VV leidt. Delfland heeft de ambitie om klimaatneutraal te zijn in 2050, maar we hebben de intentie afgesproken om ernaar te streven dit al in 2035 te bereiken. De waterschappen hebben dit streven gezamenlijk met de Unie afgesproken.

3.6 Organisatie & Bedrijfsvoering

Wij zetten de procesautomatisering (PA) op een toekomstbestendige manier in, dat wil zeggen zoveel mogelijk integraal, geautomatiseerd, datagedreven, gestandaardiseerd, volautomatisch en veilig. PA is cruciaal om onze assets te bedienen. Onze processen zijn 7 dagen per week, 24 uur per dag in bedrijf om de taken op het gebied van waterveiligheid, waterketen en waterkwantiteit uit te voeren.

Wij gaan binnenkort het Visualisatie Beheer Systeem (VBS) vervangen. Dit is onderdeel van de PA en van groot belang om van afstand (bijvoorbeeld de centrale regelkamer) de assets in ons watersysteem te bedienen. De investering voor vervanging staat in het investeringsprogramma. De besluitvorming en aanbesteding vraagt de komende tijd extra aandacht, soms gespecialiseerde expertise van buiten en evenredige extra kosten. Wij vangen dit binnen bestaande formatie en budget op.

Wij bouwen voort op het project 1OBS (Onderhoudbeheersysteem). Dit past binnen de PA en assetmanagement. Dit loopt de komende jaren door en vraagt continu inspanning en aanpassing in werkprocessen.

We zetten Toezicht & Handhaving risicogestuurd in en gebruiken daar in toenemende mate andersoortige data voor. We geven dit vorm met verschillende technieken: drones, satellietbeelden, veranderdetectie. Voortzetting hiervan is noodzakelijk omdat de klassieke aanpak van meer handhavers aannemen niet wenselijk en gezien de arbeidsmarkt niet mogelijk is.

We streven naar een hogere stap op de Veiligheidsladder door veiligheid centraal te stellen in onze eigen werkprocessen en in de activiteiten van opdrachtnemers. Delfland geeft de afgelopen jaren structureel meer aandacht aan veilig werken. 'We werken veilig of we werken niet', is het motto. Om de mate van veilig werken objectief te volgen en verder te verbeteren gebruiken we de gestandaardiseerde, landelijk gangbare methode van de "veiligheidscultuurladder".

Wij houden de vinger aan de pols voor de ontwikkelingen rond publieksagressie. Dit is een specifiek aspect van veiligheid. Wij hebben hier aandacht voor, aangezien Delfland de komende tijd vaker streng optreedt (bijvoorbeeld in het kader van waterkwaliteit in de glastuinbouw). Een belangrijke manier om hieraan te werken is investeren in duidelijke communicatie en agressievoorkomend gedrag van onze medewerkers. Indien zich incidenten voordoen, maakt Delfland duidelijk dat we agressie en geweld in geen enkele situatie tolereren.

Wij komen waar nodig met voorstellen om aanpassingen en mogelijk extra investeringen ten behoeve van verbetering van de calamiteitenorganisatie. Dit is een belangrijk middel om urgente situaties het hoofd te bieden. Uit een doorlichting daarvan blijkt dat verschillende verbeteringen gewenst zijn om de continuïteit van de primaire processen langer te kunnen waarborgen, zowel binnen de afdelingen van Delfland als bij de partijen met wie wij contracten hebben afgesloten.

Wij behandelen meer aanvragen op basis van de Wet Open Overheid (WOO). In het kader van de transparante overheid krijgen wij meer aanvragen op basis van deze wet. Dit vraagt meer inzet zowel van de daarvoor speciaal aangestelde medewerker als van de reguliere organisatie. Wij investeren daarom meer op bewustwording en op uitvoering van de WOO. Dit financieren we vanuit de middelen die we hiervoor van het Rijk ontvangen.

Steeds vaker maken we gebruik van gespecialiseerde wervingsbureaus voor specifieke functies, waarvoor bij traditionele werving via advertenties nauwelijks reacties binnenkomen. Vanwege de krapte op de arbeidsmarkt blijft het van groot belang onze organisatie als aantrekkelijke werkgever te profileren. Daarvoor is permanente aandacht buiten en binnen de organisatie nodig: binden en boeien. Uitgaven voor genoemde werving dekken we uit de vacatureruimte.

Digitale organisatie

De ontwikkelingen op het gebied van digitaal werken gaan razendsnel en brengen verschillende kansen en bedreigingen met zich mee. We veranderen mee in een wereld die steeds meer datagedreven is. Ook kijken we hoe kunstmatige intelligentie (AI) ons werk effectiever en efficiënter zou kunnen maken. Dit is nog een zoektocht, waarbij ook aspecten als privacy en informatiebeveiliging goed meegenomen moeten worden. Met deze nieuwe digitale mogelijkheden verhogen we de kwaliteit en kunnen we hopelijk met hetzelfde aantal mensen meer werk verzetten. Dat laatste is nodig door de krapte op de arbeidsmarkt.

De bedreigingen komen steeds nadrukkelijker in beeld. Die zitten in het permanent beveiligen van onze primaire werkprocessen tegen ongewenste digitale indringing van buiten. Dat dit risico reëel is maken talrijke nieuwsberichten de laatste jaren duidelijk. Om de digitale transformatie inclusief beveiliging tegen cyberaanvallen te realiseren moeten we gezien de krapte op de arbeidsmarkt op zoek naar samenwerking, schaalvoordeel, innovatie en prioritering.

Wij maken een plan van aanpak om de informatievoorziening over de hele breedte te verbeteren. Dit is nodig voor de digitale transformatie, die de hele organisatie raakt. Het gaat onder andere om uniformering van processen, centraliseren van beheerafspraken, verbeteren van de kwaliteit van data, het beter opslaan en ontsluiten van documenten en het vergroten van de digitale weerbaarheid. In de drukte en versnippering van taken komt dit binnen de reguliere organisatie onvoldoende tot stand. Vandaar dat wij hiervoor een projectmatige aanpak voorstellen, zodat de organisatie op termijn efficiënter werkt en hiervoor maken we gebruik van daarvoor bestemde middelen in de algemene reserve.

3.7 Risico's en onzekerheden

Voor de langere termijn benoemen we de volgende risico's en onzekerheden, deels omdat ze buiten de financiële scope van de Kadernota 2025 vallen, deels omdat ze nog te weinig uitgewerkt zijn.

Op dit moment werken landelijke partijen aan de vorming van een nieuw kabinet. Een nieuw regeerakkoord kan leiden tot hogere lasten bij lagere overheden (zoals uit sommige ambtelijke verkenningen blijkt). Indien waterschappen er aanzienlijke taken en verantwoordelijkheden bij krijgen, heeft dit direct gevolgen voor onze organisatie en de te innen belasting.

De geopolitieke verhoudingen hebben in toenemende mate effect op de inflatie in ons land. Dit komt voornamelijk door de hoogte van de energieprijzen. Hoewel deze nu lijken te dalen, kan de instabiliteit op het wereldtoneel van invloed blijven op prijzen van energie en grondstoffen.

Zo goed als zeker stijgen vanaf 2030 de kosten van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)⁹ met ca. € 2,5 miljard voor de periode 2030-2036.¹⁰ Een voorstel hiervoor ligt dit jaar ter besluitvorming in de Unie van Waterschappen. Dit betekent dat Delfland van 2030 tot en met 2036 jaarlijks ca. € 10 miljoen extra moet bijdragen. Omdat dit buiten de planperiode van de Kadernota 2025 valt is hiermee financieel gezien nog geen rekening gehouden.

⁹ Het Rijk en de gezamenlijke waterschappen dragen beide 50% van de kosten van dit programma om de primaire keringen te beschermen tegen hoogwater.

¹⁰ Het gaat om € 3,6 miljard bruto. Gerekend wordt met een realisatiegraad van 70%, waardoor het 'netto' bedrag lager uitvalt.

4 Financieel Perspectief

Dit hoofdstuk beschrijft de financiële kaders waarvan we bij het opstellen van de Begroting 2025 uit zullen gaan. Ze zijn in lijn met de afspraken in het Coalitieakkoord.

4.1 Financiële uitgangspunten

In het Coalitieakkoord staat dat, indien voor opgaven de kosten toenemen, wij voor de dekking van de kosten kijken langs de drie lijnen: Ombuigen, Anders Werken, Heffingen bijstellen.¹¹ Naast deze kaders werken we met onderstaande uitgangspunten. De opsomming is op hoofdlijnen en lichten we toe in paragraaf 4.2.

1. Loon-, prijs- en renteontwikkelingen:
 - a. loonkosten 2025 5,0% en vanaf 2026 3,0%;
 - b. prijzen 2025 2,5% en vanaf 2026 2,0%;
 - c. rente 3,5%.
2. Kapitaallasten worden bepaald met de in de concept Strategische Investeringsagenda (SIA) geprognostiseerde investeringsvolumes.
3. De kasstroom gebruiken we om onze exploitatiekosten te dekken en voor zover mogelijk onze investeringen te financieren uit eigen middelen.
4. De schuld- en vermogenspositie uit de jaarstukken 2023 vormt het uitgangspunt voor de berekening van de Netto Schuld Quote (NSQ).¹² Voor de NSQ hanteren we een bovengrens van 250%, die in het licht van toekomstige investeringen gedurende beperkte tijd (enkele jaren) overschreden mag worden, mits de NSQ op lange termijn maar onder de 250% blijft.
5. Voor de ontwikkeling van de NSQ kijken we vooruit tot en met 2040. Daarbij is in deze kadernota rekening gehouden met de concept SIA van april 2024 en de ramingen van Waterzuivering Vergulde Hand (WVH) en ERSA uit de Begroting 2024. Ook is rekening gehouden met de verwachte extra kosten voor het HWBP 2030-2036.
6. In de Begroting 2023 is vanwege de hoge kosten voor energie een opslag op de zuiveringsheffing doorgevoerd van € 22,6 mln. Daarbij is afgesproken dat als de stijging van de energiekosten minder wordt, in het betreffende jaar ook de energieopslag zal afnemen. De mutatie in de energieopslag wordt verrekend in de zuiveringsheffing.
7. In de raming van de belastingopbrengsten houden we rekening met de nu bekende areaalontwikkeling van 1% per jaar.

4.2 Nadere uitwerking financieel kader

Duurzaam evenwichtige financiën

Onze begroting moet langjarig sluitend en volhoudbaar zijn. Dit betekent allereerst dat we structurele lasten met structurele inkomsten dekken. Daarnaast streven we naar een gelijkmatige ontwikkeling van onze tarieven. Dat doen we bijvoorbeeld door nu al te reserveren voor toekomstige grote investeringen en door inzet van onze tariefdemping-reserves waar nodig en mogelijk. Hiermee voorkomen we dat belastingbetalers ineens voor grote verrassingen komen te staan.

Lonen en prijzen

De ontwikkeling van de lonen is van invloed op de loonkosten van ons personeel. De CAO Werken voor waterschappen 2024 heeft een looptijd van één jaar. In de Begroting 2024 hielden wij rekening met een gemiddelde loonstijging van 4%. In werkelijkheid is dit

¹¹ Zie hoofdstuk 2 en voetnoot 1.

¹² Dit is een prestatie-indicator die aangeeft hoe hoog de netto schuldenlast is ten opzichte van de jaarlijkse belastingopbrengsten.

gemiddeld 5%. Daarom corrigeren we voor 2025 en verder de loonstijging met minimaal 1%. Daarnaast gaan we ervan uit, dat in de CAO voor 2025 en verder de lonen stijgen (o.a. op basis van de CAO die voor Rijksambtenaren is afgesloten) en dit schatten we in op 4% voor 2025 en vanaf 2026 3% extra. Voor 2025 betekent dit een verhoging van ca. € 3,5 miljoen.

Voor de overige prijzen gaan we uit van een gemiddelde stijging van 2,5% in 2025 en 2,0% vanaf 2026. Dit betekent voor 2025 een toename t.o.v. Begroting 2024 van € 4,6 miljoen. Daartegenover verwachten we dat de doorgevoerde prijsinflatie in de Begroting 2024 niet overall geheel nodig is (inschatting is een bedrag van circa € 1 miljoen dat doorwerkt naar 2025 en volgende jaren). De overige opbrengsten (o.a. grensoverschrijdend afvalwater) dalen in 2025 met € 1,3 miljoen (oplopend tot € 1,7 miljoen vanaf 2027).

Voor de verbonden partijen stijgen over het algemeen de kosten. Zo gaan de contributies aan de Unie van Waterschappen en STOWA vanaf 2025 omhoog. Echter doordat de kosten van het HWBP tot en met 2026 meevallen ten opzichte van de Begroting 2024, levert dit pas vanaf 2027 netto hogere kosten op voor de verbonden partijen. De overige kosten stijgen naar verwachting met € 0,6 miljoen in 2025. Dit zijn kosten die resteren na aftrek van de kapitaallasten, personeelskosten, indexatie en energieopslag.

Reserves

We gaan door met het opbouwen van de reserve voor grote investeringen (bijvoorbeeld voor WVH en ERSA). Dit betekent de volgende reeks:

2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	v.a. 2032
3%	3%	3%	2%	2%	1%	1%	1%	0%

Zo reserveren we nu voor toekomstige investeringen zodat we in de toekomst minder hoeven te lenen (en rente te betalen). En het voorkomt plotseling grote tariefstijgingen op het moment dat Delfland de daadwerkelijke investeringen moet doen. Volgens de huidige verwachting is dit aan het eind van dit decennium voor WVH en voor ERSA lopen de investeringen door tot 2040.

De mutaties in de tariefdempingreserves voor het watersysteem en zuiveringssysteem zijn gebaseerd op de Begroting 2024 en Meerjarenraming 2025-2029 ervan uitgaande dat in de tariefdempingreserves de middelen beschikbaar zijn.

Bij de realisatie van de waterberging in Molenvlietpark zijn afspraken over de bijdrage van Delfland gemaakt. De verwachting is dat we in 2025 eenmalig € 2,9 miljoen moeten bijdragen. Dit is nog niet zeker, maar in dat geval spreken wij hiervoor de daarvoor bestemde reserve (kapitaallasten watersysteem) aan om dit te dekken.

Investerings

Naast onze exploitatie doen we ieder jaar ook (af te schrijven) investeringen. Het volume aan verwachte investeringen brengen wij in kaart in de Strategische investeringsagenda (SIA). De SIA focust op de lange termijn en dient als input voor investeringsplanningen en meerjarenramingen. En de SIA draagt bij aan het vertalen van opgaven naar benodigde financiële middelen, het leveren van sturingsinformatie voor toekomstige bestuurlijke keuzemomenten en het vooruitkijken naar noodzakelijke organisatorische maatregelen om op de lange termijn investeringen te realiseren. In de komende jaren voorzien wij forse investeringen in onder andere WVH en ERSA. En ook voor het programma Waterveiligheid is er een toenemende investeringsbehoefte om te blijven voldoen aan de provinciale normen voor onze regionale keringen. Deze investeringen hebben een impact op de kapitaallasten (rente en afschrijving) en zijn van invloed op de schuldpositie en beïnvloeden de netto schuldquote (NSQ) negatief. Voor deze kadernota hebben wij een concept SIA (april 2024) gebruikt, die wij in aanloop naar de Begroting 2025 verder actualiseren.

in miljoen euro	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Waterveiligheid	9	14	13	12	12	12	12	12	12	12	12
Waterkwaliteit	2	6	7	6	4	2	1	1	1	0	1
Waterkwantiteit	5	8	8	9	7	5	5	4	3	3	3
Waterketen regulier	13	15	20	18	15	14	15	15	90	15	90
Waterketen WVH	4	8	10	115	106	183	72	22	0	0	0
Waterketen duurzaam & circulair	1	0	0	4	4	8	0	0	0	0	0
Organisatie & Bedrijfsvoering	3	3	3	1	1	2	2	2	1	1	3
Totaal	37	54	61	165	149	226	107	56	107	31	109

Tabel 1 Investerings 2024-2034

Om de afschrijvingslasten van nieuwe investeringen te dekken bouwen we reserves op voor o.a. de WVH en ERSA. De gegevens over de investeringen voor WVH zijn gelijk aan die van de Begroting 2024; deze verwachten wij binnenkort te actualiseren op basis van de op te leveren stukken in het kader van het besluitvormingsproces WVH. De investeringen voor de ERSA staan in tabel 1 bij Waterketen WVH (2029) en Waterketen regulier (2032 en 2034) met dezelfde bedragen die we hebben gebruikt bij het bepalen van de NSQ.¹³

Binnen Delfland passen wij totaalfinanciering toe waar wij bij het aantrekken van financiering uitgaan van de totale vermogensbehoefte. Op grond van de berekende cashflow, waarbij rekening is gehouden met het verwachte investeringsvolume, de afschrijvingen en het verwachte exploitatieresultaat, is naar verwachting eind 2025/begin 2026 aanvullende financiering nodig. Zoals aangegeven in de Begroting 2024 wordt dit jaar het treasurystatuut herzien en dan kijken wij ook naar het financieringsvraagstuk.

We ramen op dit moment een gemiddelde rente van 3,5% op langlopende leningen. Daarnaast verwachten we dat het volume van investeringen de komende jaren stijgt, waardoor de kapitaallasten toenemen. In 2025 rekenen we op een bedrag van € 1,6 miljoen dat oploopt naar € 20,2 miljoen in 2029. Deze toename wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door de rentekosten van de investeringen in WVH. De afschrijvingslasten van WVH treden voor het eerst op na ingebruikname van de nieuwe waterzuivering. Voor dekking van deze afschrijvingslasten wenden wij de reserve kapitaallasten investeringen zuiveringssysteem aan. Zoals hiervoor is beschreven storten wij in de periode 2024-2031 extra geld in deze reserve door het zuiveringstarief in die periode geleidelijk te verhogen.

Belastingopbrengst

Het aantal belastingbetalers neemt elk jaar met ongeveer 1% toe. Dat komt door een groeiende bevolking, meer woningen en bedrijven. Daar heeft Delfland geen invloed op. Daarom beschouwen we de areaaluitbreiding als een autonome ontwikkeling die positief uitpakt op de totale belastingopbrengst. Dit is per jaar afgerond € 2 miljoen.

Bij de Begroting 2024 heeft de VV het uitgangspunt vastgesteld, dat we vanaf 2024 jaarlijks geld reserveren voor uitzonderlijk grote investeringen die wij binnen nu en circa 15 jaar moeten doen voor de WVH en ERSA. Voor 2025 gaat dit om een bedrag van € 5,2 miljoen (3%). Dit is in lijn met het Coalitieakkoord en met de motie 'Investeren in de toekomst' die de VV met overgrote meerderheid heeft aangenomen.¹⁴

Bij de Begroting 2023 heeft Delfland besloten vanwege de fors toegenomen energieprijzen een tijdelijke energieopslag op het zuiveringstarief (per vervuilingseenheid ± € 15) in te stellen. De logische afspraak daarbij was dat als de energieprijzen zouden dalen dit weer wordt verrekend. In 2024 leidde dit tot een energieopslag per vervuilingseenheid van ± € 13. Met een slag om de arm, mede vanwege de onrustige situatie in het Midden-Oosten, houden

¹³ Het gaat om voorlopige, grove inschattingen van € 75 miljoen per AWZI te realiseren vanaf 2029. De komende tijd gebruiken we om beter onderbouwde inschattingen te krijgen.

¹⁴ De motie 'Investeren in de toekomst' (in iBabs te vinden onder nummer 63 en titel 'Motie CU/SGP Uitgangspunten begroting') is ingediend door CU/SGP, medeondertekend door CDA en VVD. Aangenomen in de VV van 30-11-2023 met 26 tegen 3 stemmen.

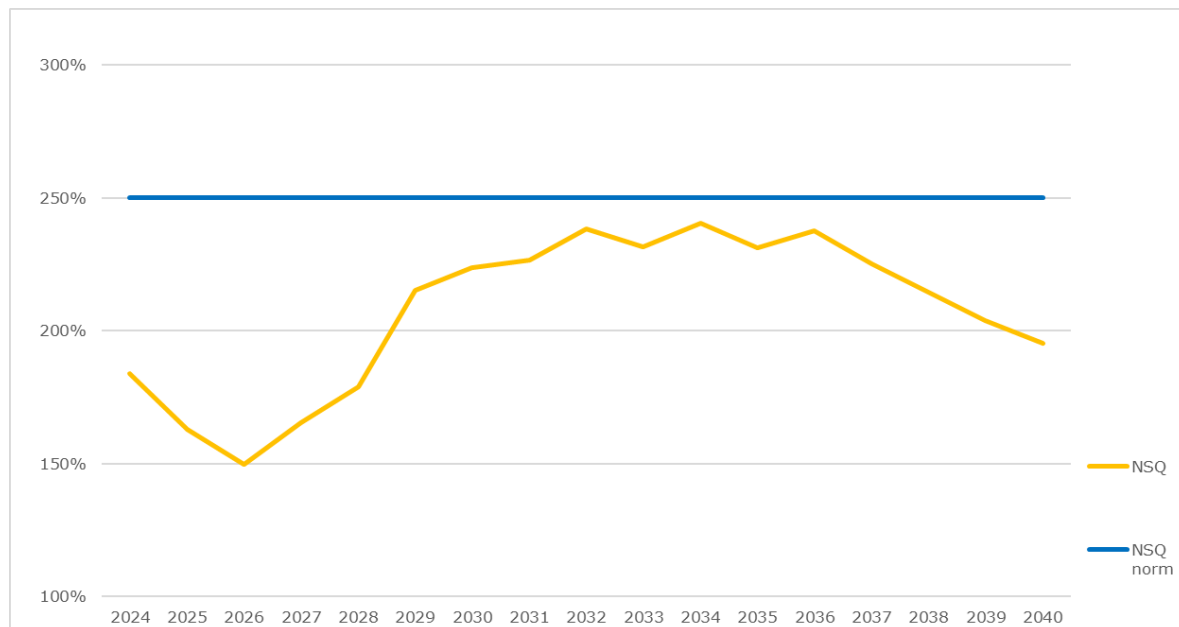
wij voor 2025 rekening met aanzienlijk lagere energieprijzen, die leiden tot een lagere energieopslag in 2025. De energieopslag was in 2023 € 22,6 miljoen, in 2024 € 19,5 miljoen en zou in 2025 uitkomen op € 11,1 miljoen, ofwel circa € 7 per vervuilingseenheid). Lagere energieprijzen leiden tegelijkertijd tot lagere opbrengsten van het door ons opgewekte groengas (nadeel van € 1,1 miljoen). Dit wordt verrekend in de belastingopbrengst en heeft geen invloed op de energieopslag.

De Regionale Belasting Groep (RBG) int voor Delfland de belastingen en regelt de kwijtschelding voor de watersysteemheffing.¹⁵ De RBG heeft in de informatieve VV van 27 februari jl. aangegeven dat zij verwacht dat de kosten voor kwijtschelding lager uitvallen. De afgelopen jaren zijn de normen hiervoor verruimd. Toch maken minder mensen hier gebruik van. Dit levert hogere opbrengsten en lagere uitvoeringskosten op. Voor de duidelijkheid: het beleid van Delfland is ongewijzigd. De RBG schat deze autonome ontwikkeling voorlopig in op € 2 miljoen in 2025. Deze verrekenen wij in het tarief voor de watersysteemheffing.

Netto Schuld Quote (NSQ)

Voor bestaande en toekomstige leningen geldt dat we hier jaarlijks op aflossen. Dat levert een gezonde financiële situatie op en voorkomt dat we toekomstige generaties opzadelen met de kosten van de huidige generatie. De schulden moeten beheersbaar blijven en dit geven we weer in de NSQ. In het Coalitieakkoord staat dat we een NSQ van circa 250% wenselijk vinden.

Bij de bepaling van de NSQ in deze kadernota is rekening gehouden met de concept SIA van april 2024, de verwachte energieopslag en de ramingen van WVH en ERSA uit de Begroting 2024. Ook is rekening gehouden met de verwachte extra kosten voor het HWBP 2030-2036. De verwachte ontwikkeling van de NSQ tot en met 2040 staat in onderstaande grafiek. De blauwe lijn is de norm van 250%. De gele lijn laat de ontwikkeling van de NSQ zien en blijft onder de norm op basis van de huidige uitgangspunten en verwachte ontwikkelingen.

Grafiek: Verloop van de Netto Schuld Quote

De eerste twee jaar daalt de NSQ doordat enerzijds de belastingopbrengsten toenemen (o.a. door de extra reservering) en anderzijds de netto schuldpositie afneemt (met name door aflossingen leningen). Vanaf eind 2025/begin 2026 moeten we nieuwe leningen aantrekken.

¹⁵ Delfland heeft in het beleid alleen de mogelijkheid voor kwijtschelding van de watersysteemheffing en niet van de waterzuiveringsheffing.

In de jaren daarna neemt de netto schuldpositie verder toe, waardoor de NSQ stijgt. Onze verwachting is dat richting 2040 de omvang van de leningenportefeuille haar piek heeft bereikt en vervolgens door aflossingen afneemt. De NSQ gaat mede daardoor weer dalen.

4.3 Financieel meerjarenbeeld

In het financieel meerjarenbeeld zijn de mutaties in 2025–2029 afgezet tegen de vastgestelde Begroting 2024. Op deze manier wordt inzichtelijk wat de mutatie is ten opzichte van het huidige begrotingsjaar 2024. Een nadeel staat in deze tabel als een minbedrag.

Mutaties t.o.v. Begroting 2024	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten					
Kapitaallasten o.b.v. geactualiseerde SIA	-1,6	-2,5	-8,5	-14,0	-20,2
PPS: mutatie energieopslag	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4
Eenmalige bijdrage t.b.v. Molenvlietpark in 2025	-2,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Lasten van nog niet gedekte ontwikkelingen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Indexatie					
a. Lonen (2025 4,0% + CAO 2024 1,0% en vanaf 2026 3,0%)	-3,5	-5,8	-8,2	-10,9	-14,0
b. Prijzen (2025 2,5% en vanaf 2026 2,0%)	-4,6	-7,3	-10,1	-12,9	-15,8
Personeelskosten	0,8	0,8	1,1	1,1	1,1
Verbonden partijen	0,5	0,5	-1,1	-1,3	-1,8
Overige kosten	-0,6	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
Verwachte mindere prijsindexatie nodig in Begroting 2024	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Totaal mutatie lasten	-2,5	-5,6	-18,1	-29,3	-42,0
Baten					
Belastingopbrengsten					
a. Areaaluitbreiding 1%	2,0	4,0	6,0	8,0	10,0
b. Reservering W VH/ERSA	5,2	10,7	14,9	19,4	21,5
c. Lagere kosten energieopslag	-8,4	-8,4	-8,4	-8,4	-8,4
Overige opbrengsten (o.a. grensoverschrijdend afvalwater)	-1,3	-1,4	-1,7	-1,7	-1,7
Groen gas/Hernieuwbare Brandstof Eenheden (netto resultaat baten en lasten)	-1,1	-1,5	-1,6	-1,6	-1,6
Generieke taakstelling 'Nieuw voor oud'	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Totaal mutatie baten	-3,6	3,4	9,2	15,7	19,8
Mutatie resultaat voor bestemming	-6,1	-2,2	-8,9	-13,6	-22,2
Mutaties reserves					
W VH/ERSA (reserve kapitaallasten Zuiveringssysteem)	-5,2	-10,7	-14,9	-19,4	-21,5
Molenvlietpark (uit reserve kapitaallasten Watersysteem)	2,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige mutaties reserve	-1,2	-2,5	-2,2	-1,7	-3,4
Totaal mutatie reserves	-3,5	-13,2	-17,1	-21,1	-24,9
Nog te dekken Kadernota 2025-2029	-9,6	-15,4	-26,0	-34,7	-47,1
Dekking Kadernota 2025 (verwerken in belastingopbrengst)					
a. Inflatie 2025-2029	8,1	13,1	18,3	23,8	29,8
b. Lager resultaat Groen gas/ Hernieuwbare Brandstof Eenheden	1,1	1,5	1,6	1,6	1,6
c. Resterend geprognostiseerd tekort jaarschijf Kadernota 2025	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Nog te dekken bij Begroting 2025	0,0	-0,4	-5,7	-8,9	-15,3

Jaarschijf 2025

Uit het bovenstaande financieel meerjarenbeeld volgt dat de jaarschijf 2025 sluit met een tekort van € 9,6 miljoen. Voorgesteld wordt om dat tekort over 2025 te dekken door het te verwerken in de belastingtarieven 2025. Daarbij wordt de volgende onderbouwing gebruikt:

- a. doorberekening inflatiecorrectie 2025 (3,5 mln lonen + € 4,6 mln prijzen) € 8,1 miljoen;
- b. verwacht lager resultaat groen gas/hernieuwbare brandstof eenheden € 1,1 miljoen;
- c. resterend geprognostiseerd tekort 2025 (€ 9,6 mln - € 8,1 mln - € 1,1 mln) € 0,4 miljoen.

Jaarschijven 2026 - 2029

Voorts laat het financieel meerjarenbeeld vanaf 2026 een oplopend tekort laat zien van € 0,4 miljoen in 2026 naar € 15,3 miljoen in 2029. Daarbij is reeds rekening gehouden met de hiervoor voorgestelde belastingverhoging voor 2025-2029 (inflatiecorrectie 2025, lager resultaat groen gas/HBE¹⁶ en verwacht resterend tekort 2025). Deze tekorten in het meerjarenperspectief worden met name veroorzaakt door de verwachte toename van de kapitaallasten (toename € 20,2 miljoen in 2029 ten opzichte van 2024). Ter verduidelijking: in de genoemde tekorten voor 2026-2029 is al rekening gehouden met het verwerken van de inflatiecorrectie en lagere resultaten groen gas/HBE voor de jaren 2026-2029 in de belastingopbrengst.

Bij het vinden van dekking van het resterende tekort vanaf 2026 houden we rekening met de uitgangspunten uit het Coalitieakkoord. Ter info: 1% stijging van de belastingopbrengst levert een bedrag op van circa € 2,8 miljoen.

Nieuw voor Oud

Bij de verkenning van de nieuwe ontwikkelingen (hoofdstuk 3) hebben wij conform de uitgangspunten van het Coalitieakkoord dekking gezocht langs de eerste twee lijnen uit het Coalitieakkoord: Ombuigen en Anders Werken.

Het besef dat we slechts beperkt aan de vierde knop (Beschikbare mensen) kunnen draaien heeft eraan bijgedragen dat we met creativiteit naar de inhoud en de dekking hebben gekeken. Dat betekent dat we veel van de nieuwe opgaven binnen bestaande formatie en budgetten aanpakken. Dat is allesbehalve een makkelijke opgave en vraagt veel veerkracht van de organisatie. In sommige gevallen komen wij in een later stadium met beter uitgewerkte en financieel beter onderbouwde plannen. Daar nemen wij op dat moment een besluit over.

Daar waar we de dekking binnen bestaande formatie en budgetten nog niet hebben gevonden bij het opstellen van de Begroting 2025, zullen wij deze verder zoeken gedurende het jaar 2025. Administratief komt dit neer op een generieke taakstelling 'Nieuw voor oud'. In bovenstaande tabel (paragraaf 4.3) staat dit nog op p.m., omdat wij in de Begroting 2025 hier betere inschattingen verwachten.

Ingeschatte effecten op belastingtarieven

Bij de aanbieding van de Begroting 2025 dient Delfland een sluitende begroting te presenteren. In het financieel meerjarenbeeld is rekening gehouden met een stijging van de belastingopbrengst met 2,3% in 2025, 3,9% in 2026, 3,4% in 2027, 3,6% in 2028 en 2,9% in 2029. De stijging in 2025 wordt enigszins gemitigeerd doordat naar verwachting de kosten van kwijtschelding € 2 miljoen lager uitvallen. Dat heeft een dempend effect van circa 0,7%, zodat voor 2025 een netto stijging verwacht wordt van 1,6%.

Vanaf 2026 resteert met inbegrip van de hiervoor genoemde extra belastingopbrengsten nog steeds een tekort dat oploopt van € 0,4 miljoen in 2026 naar € 15,3 miljoen in 2029. Daar zal structureel dekking voor moeten gevonden.

In de kadernota is het precieze effect naar de watersysteem- en zuiveringsheffing nog niet in beeld omdat de lasten nog niet exact zijn toebedeeld aan het watersysteem en zuiveringsstelsel en de aantallen van de heffingsgrondslagen verder geactualiseerd worden. Dat

¹⁶ HBE is de afkorting voor Hernieuwbare Brandstof Eenheden.

gebeurt bij het opstellen van de Begroting 2025 waarbij dan ook gekeken wordt naar de inzet van tariefsdempingsreserves. Gemiddeld genomen stijgt de belastingaanslag ruwweg met de hiervoor genoemde percentages.

	2025	2026	2027	2028	2029
Effect op belastingtarieven					
a. Lagere kosten energieopslag	-8,4	-8,4	-8,4	-8,4	-8,4
b. WVH/ERSA (reserve kapitaallasten Zuiveringssysteem)	5,2	10,7	14,9	19,4	21,5
c. Inflatie 2025-2029, Groen gas/Hernieuwbare Brandstof Eenheden, tekort 2025	9,6	15,0	20,3	25,8	31,8
Totaaleffect op belastingopbrengst	6,4	17,3	26,8	36,8	44,9
Gemiddeld effect belastingtarieven					
Bruto: gemiddeld effect belastingtarieven	2,3%	3,9%	3,4%	3,6%	2,9%
Correctie: minder kwijtschelding verwacht (€ 2 mln.)	-0,7%				
Netto: gemiddeld effect belastingtarieven	1,6%	3,9%	3,4%	3,6%	2,9%